

יד ע"א. שריפת קדשים שנטמא

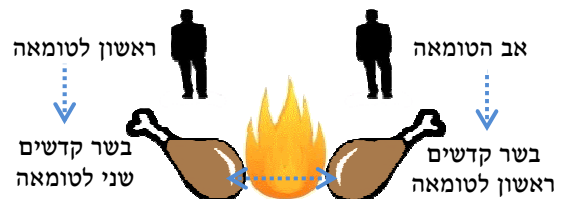
שנים שש דרגות טומאה: 1. אבי אבות הטומאה (המת). 2. אב הטומאה. 3. ראשון לטומאה. 4. שני לטומאה. 5. שלישי לטומאה (רק בתרומה וקדשים). 6. רביעי לטומאה (רק בקדשים).
באופן כללי, כל נגיעה של אדם או אוכל טהור, באדם או אוכל טמא – מטמא את הטהור בדרגה מתחת לדרגת הטמא (לד"ר אדם שנגע באב הטומאה ייהפך לראשון לטומאה). הדין זהה לנגיעת טמא בטומאה שהינה בדרגה מעליו (לכן שני לטומאה שנגע בראשון לטומאה – נשאר באותה דרגה).

משנתנו עוסקת בחיוב לשמור את התרומה והקדשים טהורים, ואם הם נטמאו – לא לטמא אותם בדרגות יותר גבוהות, ולמרות זאת העידו התנאים שבמקרים מסוימים: כשריפת קדשים, והדלקת הנר בשמן טבול יום, לא נמנעו מלעשות זאת, למרות שגרמו לקודש הטמא להיטמא יותר בשעת השריפה. היתר זה לדעת רבי מאיר מלמד שמותר לשרוף חמץ תרומה טהורה וטמאה יחדיו, ורבי יוסי חולק וסובר שא"א להשוות בין הדינים.

משנתנו

רבי חנינא סגן הכהנים אומר: מימיהם של כהנים לא נמנעו מלשרוף את הבשר שנטמא בולד הטומאה (ונעשה שני לטומאה) עם הבשר שנטמא באב הטומאה (ונעשה ראשון לטומאה), אף על פי שמוסיפין טומאה על טומאתו (בשעת השריפה נטמא בשר ולד הטומאה מהבשר שטמא באב הטומאה, ולא חששו לטומאה, מפני שעל שניהם ישנה חובה להישרף, כדין כל קדשים שנטמאו).

ברייתא

יכול יהא אוכל מטמא אוכל? תלמוד לומר "וכי יתן מים על זרע ונפל מנגלתם עליו טמא הוא" (ויקרא י"א, לח) הוא טמא ("הוא" לשון מיעוט), ואין עושה בו כיוצא בו.

מחלוקת אמוראים, באיזה מקרה נאמר הכלל "אין טומאה עושה כיוצא בה" (אוכל אינו מטמא אוכל, ומשקה אינו מטמא משקה. ומשקה מטמא אוכל):
אביי: בחולין, אבל בקדשים ותרומה מטמא (נ"פ שאלת חגי את הכהנים (חגי ב"ב). רש"י).
רב אדא בר אהבה בשם **רבא**: בחולין ובתרומה, אבל בקדשים מטמא.
רבינא בשם **רבא**: מקרא מלא דיבר הכתוב (דיבור שלם ואין לחלק בו), וכוונת הפסוק "הוא" למעט הכל, בכל מקרה אין אוכל עושה אוכל אחר טמא.

הבשר שני לטומאה בעת שריפת הקדשים נוגע בבשר ראשון לטומאה - ונשאר בדרגתו שלו "שני לטומאה", ומהי כוונת רבי חנינא "מוסיפים טומאה על טומאתו"?

רב יהודה: הבשר במשנה הינו ולד ולד (שלישי) לטומאה, ובשריפתו יחד עם ראשון לטומאה נעשה "שני לטומאה".

הניחא למ"ד אוכל קדשים מטמא אוכל קדשים, אך לשיטת רבינא בשם רבא שאף אוכל קדשים אינו מטמא אוכל קדשים, כיצד ייתכן דבריו של רבי חנינא?! הרי הבשרי קודש אינו מטמאים זה את זה בשעת השריפה!

בשעת השריפה על הבשר שהינו "ראשון לטומאה" היו משקים, ואותן מים נעשו "ראשון לטומאה" (גזירת חכמים), ואותן משקין (ולא האוכל עצמו) הם אלו שמטמאים את הבשר, וטמאו את "השלישי לטומאה" והפכו ל"שני לטומאה" (וכך נוספה טומאה על טומאתו בשעת השריפה).

אם כך היה על המשנה לומר: בשר שלישי לטומאה שנטמא בשריפה "עם הבשר (ראשון לטומאה שהיו עליו) ומשקין". אבל נכתב רק "עם הבשר"?

אומנם מדאו' אוכל אינו מטמא (לשיטת רבינא בשם רבא), אבל מדרבנן גם הוא מודה שאוכל מטמא אוכל, ועדותו של רבי חנינא הייתה שלא חששו לטמא את הבשר שהינו "שלישי לטומאה" מדרבנן, ולהופכו ל"שני לטומאה".